

Lomsingarna

Bertil Wilhelmsson

I år firar Vinslövs hembygdsförening femtioårsjubileum. Byahornet vill bidra med att berätta historien om Lomsingarna, som för drygt hundra år sen hörde till bygdens kändisar.

I en jordstuga på Boarps Ljungskifte bodde de tre syskonen Sven, Mårten och Hanna Lom; vanligen kallade Lomsingarna. Stugan var på tre sidor ingrävd i en backe och på den fjärde fanns dörren. Ingen kan riktigt idag peka ut platsen men den sägs ha varit

mellan Lommarpsvägen och Vinneån, i vil-
laområdet mellan Vinnegatan och Ulvgatan
i Vinslöv.

Syskonens fader Pehr Rasmus Lom kom hit från Vanneberga 1825, men om modern har vi inte hittat några uppgifter. Fadern ansågs vara ”klok” och kunde både ”stämma blo och ställa tjuagoss te rätta”. Ryktes förmälde dessutom att han ägde en svartkonstbok. Sven, Mårten och Hanna hade uppenbarligen nära till Vinneån, men inget tyder på att de tvagade sig där. Enligt ett ögonvittne

Foto: Willy Alm

Lomsingarnas stuga. Målning av Albert Bruhn som själv var från trakten

satt smutsen ingarvad i ansiktena, så att varje rynka såg ut som en svart spricka. Ja, möget nästan flagade av dem.

Sven var äldst och svår reumatism gjorde att han mest höll sig hemmavid, ofta sängliggande. Därför är historierna om honom färre. En är när han besökte Vinslövs kyrkogård och betraktade pamparnas gravvårdar:

- Här ä varde för många pänga...

När han dog 1904 anmälde Hanna dödfallet hos prästen:

- Nu har Swen gaued te Jesus, o ja har arvt hansa cylindareklocka.

Mårten var den ende som gifte sig och hustrun var pigan Pernilla från Ignaberga (på bygdens språk Painla). När paret tog ut lysning gjorde prästen av kontroll av kristendomskunskaperna.

- Vem instiftade äktenskapet?

- Da ha wall ja o Painla, svarade Mårten.

Pernilla dog samma år som giftermålet (1862). Mårten fick en djurläkare (!) ”resäft pau röa o vida mavadröppa o madlustadröppa”.

Men medicinen kom aldrig till användning. Pernilla var död när Mårten återvände från djurläkaren. En granne beklagade förlusten och Mårten svarade:

- Ja förlorte inte moir än troi daler (50 öre), för ja sålde mavadröppana igen.

Påståendet att Pernilla varit undernärdd och avlidit av detta tillbakavisade Mårten bestämt.

- Sömna sia ad ja svalt na, män da ä löjn, för da sto oin stor fettamad ve sängen, naur ho döe.

En mycket omtalad historia var när Sven och Mårten gick till marknads för att sälja varor i stan. När de med sin kärra kom till Vanneberga köpte Mårten en ”hal fjärendel”

Lomsingarna

snus i handelsboden. Komna till Önnestad saknade Mårten sin pengabörs.

- A den ha du lait i Vannebjära, dett sakermänskade nöd, sa Sven

- Ja da kan nock hända, sa Mårten.

Nu var det brått. Trots att vandringen företogs vid julatid, drog Mårten av sig träskostövlar och strumpor och sprang tillbaka allt vad han orkade. Framkommen till Vanneberga var han svettig och drog fram sin näsduk ur lomman för att torka sig. Då skramlade något på vägen. Det var börsen. Bröderna kom så småningom till stan. Af färerna gick bra och sen ville Sven gå hem. Men Mårten hade fått nog av gående och sa:

- Da ä roint öd helvete au gau omigen te-baga, vi roiser pau toged

Och så gick de ner till stationen. Sven skulle köpa biljetter och frågade försäljaren:

-Hocked ä dyrast, äinkel ella dobel beljätt?

Biljettförsäljaren trodde att de bodde i stan.

Därför förutsatte han att de skulle komma tillbaka igen och sa att enkel var dyrast. Sven

beställde två dubbla.

Under hemresan informerade konduktören om att biljetterna gällde både fram och tillbaka. Och så erinrade sig bröderna att ryllebören stod kvar i stan. Sagt och gjort. De utnyttjade rätten till återresa, hämtade ryllebören och traskade hem i nattens mörker.

Mårten gjorde sak av att han kunde spä i händer. Vid något tillfälle granskade han linjerna i en hand och kungjorde:

- Du bler gammal, om du faur leva sau länge

Mårten granskade en annan hand, pekade på "döaskreved" (livslinjen) och sa:

- Hade den stregen gaued änna opp te pegefingerskrogen sau hade de vankad dödlav (begravningsgille).

Lomsingarna var rätt kyrksamma och så var även deras hund Ponto. Troligen var det en pudelliknande varelse eftersom han hade "kleppeto" som blandat med ull lämnade material till strumpor. Ponto smög vid något tillfälle med till kyrkan och Mårten skrot med att hunden kunde "ta upp psalmen". När orgeln stämde upp försummande hunden inte att ge prov på sin talang och föstes omgående ut av kyrkobetjäningen. Dessvärre blev detta begåvade djur bortstulet "av en tattare mitt på kronans landsväg".

Syskonen hade ingen fallenhet för ordnat arbete, men tog vad som erbjöds när det behövdes kontanter. Mårten hade hand om renhållningen av ett antal avträden i Vinslöv. När den gamle prästen lämnat jordelivet inställde sig Mårten hos den nye.

- Godda! Jasau dätta ä den nye prästen. Ja heder Maurten och har ölle brugt å moga hused hos Bärman. Da faur ja vall göra nu mä. Ja brugar fau hal hal fämte dal (75 öre) haur gång, o da kan vall ingen sia öd da ä för

meed, naur en ska fö se pau ad.

Lomsingarna levde under synnerligen små omständigheter, vilket manade till återhållsamhet med utgifter. En gång brast fjädern i Mårtens lommeklocka. Han lämnade den till "klockepregaren", som åtgärdade och lämnade besked om att ingreppet kostade två kronor.

- Ä du galen, kar! Här har du troi daler o sau faur du den gamle fjären.

Hanna hade ett livligt temperament och mustigt språk. Hon var inbiten snusare och enligt egen utsago hade hon "snusad i sju o sjutti aur". Vanligen inhandlades snuset hos Jon i Boen (John Nilsson). Hon betalade säl-lan eller aldrig och beställde vanligen med:

- Gi me nönnä korn i dausan!

En dag tröttnade handlaren.

- Idag får Hanna ingen snus!

- Ti du din mögtocke, ällas flyttar ja min handel te Vannebjära!

Hanna var en begravningshyena som inte missade någon jordfästning. Vinslövsprästererna var vana vid henne, men när kyrkoherden i Sörby var officiant blev han irriterad på Lomskan, som hon vanligen kallades. Han bad henne gå hem och inte hoppa kring på kyrkogården. Hanna fräste tillbaka:

- Da rör de inte. Gack du säl hem te Sörby gada o höppa!

Lomskan var ofta ute på vandringar i bygden. Hon var oerhört pratsjuk, snar att springa med bud om nyheter från gård till gård. Vid ett tillfälle hade hon varit inne på ett ställe och blivit bjuden på starkt eftersom hon var frusen. Detta bekom henne så väl att hon på hemvägen hade svårt med styrseln och dråsade omkull på vägen mellan Vinslöv och Åraslöv, ungefär vid Stainabjär. Med

hennes egna ord blev hon ”närapau bleed sängligganes pau väjen”. En förbipasserande bonde skjutsade henne hem och blev utskälld för att han inte kunde låta en sjuk och sängliggande människa vara i fred.

Mårten dog 1909. Hanna hamnade på ålderdomshemmet, eller som det säkert fortfarande kallades, fattighuset. Hon hade lockats dit under förevändning att hon skulle passa en som var ”tosed” Hon höll sig alltid

för att vara lite för mer än ”vanlia söjnas-tackale” (sockenstackare). När någon hälsade på henne och frågade hur hon trivdes svarade hon alltid:

- Tösst me de, ja passar oin so e toseder.

Hanna Lom dog den 18 december 1917.

Hon och bröderna vilar på Vinslövs gamla kyrkogård, men någon sten finns inte över dem. Stället lär vara norr om östra grindarna vid Bergmans allé.

Vinslövs kyrka och gamla kyrkogård

Foto: Bertil Wilhelmsson